Nagyvárad, 1906 XII. évfolyam 115. szám. Péntek, május 18.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban (évre):
Egész évre . . . 16 kor.
Negyedévre . . . 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 20 kor.
Negyedévre . . . 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 24 kor.
Negyedévre . . . 6 «

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NACYVÁRAD, május 17.

Fegyverre katholikusok!

— *Városy* Gyula dr kalocsa-bácsi érsek megnyitó beszéde a *Szent István-Társulat* ötvenkettedik rendes közgyülésén. —

Mélyen tisztelt közgyülés!

Az egyházzal és annak látható fejével való együttérzés, együttgondolkozás, az egyháznak és legfőbb kormányzójának örömében és bánatában, reményeiben és aggodalmaiban való őszinte osztozkodás képezte mindenha az igazi katholikus érzület legbiztosabb és legszembetünőbb ismertetőjelét. Minthogy pedig megvagyok arról győződve, hogy ezen igazi katholikus gondolkozás és érzület hazánkban sehol mélyebben nem gyökerezik, sehol erőteljesebben nem lüktet, mint azon immár 53-ik életévébe lépő érdemdus társulat kebelében, mely szent István királynak, a nemzeti magyar érzés és katholikus vallásos gondolkozás mintaképének, programmot, sőt világnézletet jelentő dicső nevével dicsekszik: azért ezen diszes közgyülési közönség legbensőbb érzelmeivel vélek találkozni. midőn nagybecsü figyelmét azon világtörténelmi esemény felé irányitom, mely a lefolyt egyleti évben Szentséges Atyánknak legtöbb aggodalmat, majd legnagyobb fájdalmat okozott s a mely még most is legsulyosabb gondjainak tárgyát képezi. Értem azon sulyos csapást, mely a katholikus egyházat azon dicső multu nemzet kebelében érte, mely egykor büszkén vallotta magát »az egyház legidősebb leányának« s amely csapásnak fenyegető közeledése, majd teljes erővel való bekövetkezése Krisztus földi helytartójának nemcsak az egyházért, hanem a franczia nemzetért is aggódó atyai szivéből ismételt fájdalmas feljajdulást váltott ki.

Nem lehet sem feladatom, sem szándékom, hogy ehelyütt a francziaországi ugynevezett szétválasztási törvény politikai és jogi oldalával tüzetesebben foglalkozzam. Megtette ezt méltóképp Szentséges Atyánk, midőn a szóban levő törvényről és annak szomoru következményeiről f. évi február hó 11-én kelt »Vehementer« kezdetü köriratában és ugyanazon hó 21-én tartott allokucziójában apostoli bátorsággal és atyai szeretettel mondott felebbezhetetlen itéletet.

Másrészt a jelen pillanatban, midőn egy szivében-lelkében vallásos gondolkozásu nagylelkü fejedelem ül szent István királyi székén és országunk ügyeit egy igazságos, törvénytisztelő kormány intézi, melynek két illusztris tagját hálás örömmel van szerencsénk körünkben tisztelhetni: semmi okunk sincs amiatt aggódni, mintha hasonló események bekövetkeztétől ez időszerint nekünk is kellene tartanunk.

Mindazonáltal azon nagy tanulságokra való tekintetből, melyek minden világtörténelmi esemény mélyén rejlenek és mert a legnagyobb biztonság idején is mindig igazak maradnak a nagy római költőnek intő szavai: Tua res agitur paries dum proximus ardet; azt hiszem nemcsak megengedett, hanem hasznos dolgot is cselekszem, ha a francziaországi eseményekből okulásunkra és buzditásunkra néhány megszivlelendő tanulság levonását kisérlem meg.

Ami a szomoru katasztrófa közelebbi okait illeti, legyen szabad egy teljesen illetékes tanunak, Cassagnac Pálnak, a hires Cassagnac fiának, nagyjelentőségü nyilatkozatára hivatkoznom, melyet nemrégen a franczia ifjuság egy gyülekezetéhez intézett.

«Ma már — ugymond — elég bátrak vagyunk arra, hogy beismerjük bajainknak okát. Katholikusok! mi szégyeltük elveinket, nem voltunk következetesek hitünk bevallásában. Midőn a mi erkölcsi és vallási örökségünket kellett védenünk és nyilt sisakkal kellett volna küzdenünk, mi akkor álarczot öltöttünk magunkra: ugy beszéltünk, mint a liberálisok vagy a szocziálisták szoktak beszélni; mi azt hittük, hogy legczélszerübb és legokosabb, ha az igazságra és szabadságra hivatkozunk. Az igazságra, mint ha velünk szemben ilyen léteznék; és arra a szabadságra, mely bennünket darabokra szakit szét.«

»A vallás és Isten nélküli állam megalakulásával nem állitottuk szembe a mi keresztény államunk szervezését, hanem csupán a semlegesség követelésére szoritkoztunk, amely tehetlen és megbizhatlan. Mi követeltük az »emberi jogok« érvényesülését, de belenyugodtunk abba, hogy az isteni jogokról többé ne essék szó. És igy bátran merem állitani, hogy önmagunkra hárul a bár nem közvetlen, de igen sulyos felelősség terhe a hivatalos aposztáziának, ezen nagy nemzeti bününknek, bekövetkezéséért.« Cassagnac ezután afölött való örömének ad kifejezést, hogy a franczia nép a megrenditő csapás hatása alatt kezd eddigi közömbösségéből felocsudni, kezd Isten és vallás után kivánkozni. »Igy van ez jól — kiáltja oda nemzete ifjuságának — elérkezett az idő, hogy ezentul ne csupán a templomban, hanem nyilvános életünkben, sőt a választási gyülekezetekben is nyiltan és világosan kimondjuk: mi akarjuk az Istent, akarjuk őt gyermekeink keresztelésénél, halálos ágyunknál,

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Egy detektiv emlékiratai.

Rimni báró álnév alatt Griscelli, Napoleonnak volt titkos rendőre, vakmerő, hirdet kalandor, élményeiről nemrég egy vaskos kötetet adott ki, amely érdekességénél, regényes tartalmánál fogva rendkivül nagy föltünést keltett.

Ennek a férfiunak az emlékiratai — akit az államcsiny után Napoleon őrizetével biztak meg és aki később piemonti szolgálatba állott, de egyidejüleg az osztrák és nápolyi kormánynak, ugyszintén a pápai udvarnak is »hü« kémje volt, — természetesen nem világitják meg tárgyilagosan a második császárság kulisszái mögött történt eseményeket és igy nem szolgálhatnak adalékul az akkor történtekhez. Griscelli könyvében szinte minden lapon egy érdekes, eddig ismeretlen dologrólvan lerántva a lepel, a legcsaponggóbb fantáziával kieszelt intrikák, megvesztegetések és politikai csinyek egész sorozatával ismerkedünk meg, amelyeknek intézője, tőrendezője maga a könyv szerzője volt. Vakmerőségében semmitől sem riadt vissza és II. Ferencz császárnak, IX. Pius pápának épp oly őszinte hive volt, mint Metternichnek, Gavournak, Grispinek, vagy akár Gastiglione grófnő, Orsini grófnak vagy bárki másnak. Korzikai születésü volt. Ifju éveiben szelid juhnyájakat őrzött és államszolgálatba lépve, honfitársa, a nagy korzikai bizalmasa lett.

Az államcsiny után Maupas rendőrprefektus helyére, aki különben atyjafia volt Griscellinek, a nemrég elhunyt Pietri került. Ettől az időponttól kezdődik a hirhedt kalandor, a nagy zsarolóhős szereplése. Miután deczember elsejét, éjfél után Bévile ezredes parancsnoksága alatt egy század katonát rendelt ki, hogy a proklamácziónak érvényt szerezzen, amely a köztársaság elnökét császárrá tette meg, Napoleon kinyitotta pénzszekrényét és mint Griscelli mondja, négy csomagot vett ki onnét. Az egyik csomagot, amelyben ötszázezer frank és a belügyminiszteri kinevezés volt, Morny kapta meg. A második csomag Maupasnak szólt, aki szintén egy félmillió frankot és egyben egy nagy listát kapott, amely az elfogandók nevét tartalmazta. A harmadikat St. Arnaud hadügyminiszter kapta, ötszázezer frank jutalommal. A csomagban még több százezer franknyi összeg és volt, amelyből az egyes hadosztály-parancsnokoknak husz-huszezer frankot, a közkatonáknak pedig fejenkint öt frankot kellett «gratifikáczió» fejében kiosztaſii. A negyedik csomagban csak százezer frank valt. Ebből az összegből a kisebb hivatalnokok, a szolgák kaptak kisebb-nagyobb jutalmakat, Maga Griscelli is ebből az összegből kárpótolta magát nehány ezer frankkal.

Ezek a summák annak a tizenöt millió frank kölcsönnek képezték a hányadrészét, amelyet az államfő a franczia banktól vett föl, megengedvén a banknak, hogy alaptőkéjét hatszázmillió frankkal emelhesse.

Griselli a továbbiakban szatirikusan irja el a császári pár első, mondhatnók: nászutazását, amelynek terve a császárné agyában szülemlett meg és aki égett a vágytól, hogy császárnői pompájában jelenhessék meg a nép előtt. De

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsulyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, szamárköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Minthogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenütt *„Roche" eredeti csomagolást.*

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche"

Kapható orvosi rendeletre a gyógyszertárakban. — Ára üvegenkint 4.— korona.

házasságkötéseinknél, gyermekeink nevelésénél, a harczmezőn elesett katonáink haldoklásánál. Rajta tehát, fegyverre katholikusok!«

Mindenesetre nagyfontosságu, mély jelentőségü szavak a kiváló franczia férfiu szájában. Vajha minálunk is és különösen kedves ifjuságunknál is kellő visszhangra találnának, nehogy mi is utóbb saját helyrehozhatlan veszteségünk árán legyünk kénytelenek azok igazságát belátni és tévedésünket bevallani.

A kifejtett ok azonban csak egy töredékét képezi azon tényezőknek, melyek a franczia országi katasztrófát előidézték. Nagy része volt abban egy másik körülménynek is, melyre Cassagnac csak röviden rámutat, midőn azt mondja, hogy a szabadság tulhajtott kultusza a franczia katholikusokat darabokra, párttöredékekre szaggatta s igy nagy mérvben akadályozta az összetartásban, a tömörülésben, a szervezett egységben rejlő óriási erőt, mely a nemzetek életében egyedül képes nagy dolgokat létre hozni és nagy veszedelmeket elháritani.

A szoros összetartás és együttmüködésnek szükséges voltát hangsulyozza Szentséges Atyánk is, midőn fent emlitett »Vehementer« kezdetü apostoli köriratában a franczia katholikusokat arra buzditván, hogy bátor elszántsággal keljenek szent hitük védelmére és evégből az apostol szavai szerint öltözzenek »a világosság fegyvereibe«, ezen komoly figyelmeztetést intézi hozzájuk: »Jegyezzétek meg magatoknak, hogy hasztalan lesz erőlködéstek, ha szétszórt erővel akarjátok az ellenfél támadásait visszaverni. Fojtsátok tehát el, ha vannak ilyenek köztetek, a visszavonás csiráit és arra törekedjetek, hogy az akaratnak oly megegyezése, a cselekvésnek oly egyöntetüsége füzzön titeket egymáshoz, mely oly férfiakhoz illik, kik egy közös ügy kivivására vállalkoznak, még pedig oly ügyére, melynek kedvéért kinek-kinek arra is készen kell lennie, hogy — ha a szükség ügy hozza magával — saját itéletét másokénak alárendelje . . . A legszorosabb kapocs füzzön titeket egymáshoz, kiknek feladatához tartozik a vallási ügyek intézése, tudniillik papjaitokhoz és püspökeitekhez, és első sorban ezen apostoli Szentszékhez, melyen, mint központon alapszik a katholikusok hite és hitüknek megfelelő tevékenysége.«

Azt hiszem, fölösleges volna különösen hangsulyoznom, hogy a pápának bölcs atyai szavai nem csupán a franczia viszonyokra vonatkoznak és nem csupán a franczia katholikusoknak szólnak.

Nem lehet továbbá azt sem figyelmen kivül hagyni, hogy a francziaországi szomoru állapotok előidézésében nagy szerep jutott a vallástalan iskolának és az ennek nyomában járó vallási tudatlanságnak is. Az ujabb nemzedék egy része már oly iskolákban nyerte kiképeztetését, melyekből Isten, valláselvből ki van küszöbölve. Ezen iskolák — még ha nem is törekszenek szándékkal arra, hogy az ifjuság szivéből a vallásos hitet gyökerestől kiirtsák — természetüknél fogva szükségszerüen vallási tudatlanságra és közömbösségre vezetnek. Hogy pedig egy ilyen vallásilag tudatlan, közömbös, sőt hitetlen nemzedék mily kiszámithatlan károkat okozhat önmagának, egyházának és hazájának egyaránt, arról éppen a francziaországi események nyujtanak megdöbbentőn szomoru tanubizonyságot.

Azért inti a Szentséges Atya a franczia papságot, hogy midőn a hivekben a valásos jámborság szellemét előmozditani igyekszik törekvését a vallási oktatás fokozottabb müvelésére és népszerüsitésére, a közkeletü hamis tanok czáfolatára és kiirtására, és általában a katholikus igazságok terjesztésére és védelmére forditsák. Oly aranyintelmek ezek, melyeket a mi, hála Istennek, még sokkal kedvezőbb viszonyaink között sem lehet elég gyakran és elég hatályosan a katholikus papságnak szivére kötni. Amde nem volnánk franczia testvéreink iránt igazságosak, hogy ha csupán azon hibákra ésmulasztásokra forditanók figyelmünket, melyeknek a sulyos bajok előidézésében kiváló részük volt és nem adóznánk egyszersmind az őszinte elismerés hódolatával az önfeláldozás azon megható megnyilatkozásaiért, melyekre éppen a szerencsétlenség napjai szolgáltak alkalmul. És itt elsősorban azon nagylelkü áldozatkészségre czélozok, melylyel a franczia katholikusok a minden anyagi támogatástól megfosztott egyház a papság szükségleteinek fedezésére vállalkoznak.

A franczia katholikus hivek mindenkor kitüntek az egyház iránt tanusitott nagylelkü áldozatkészség által. Úgy, hogy e tekintetben az északamerikai katholikusokon kivül alig van nemzet, mely velük a versenyt kiállaná.

És e pont érintésénél önkénytelenül is egy mélységes aggodalom szállja meg lelkemet, ha a mi viszonyainkra gondolok és el sem tudom képzelni, hogy nálunk mi történnék, ha — mitől Isten óvjon — egy a francziaországihoz hasonló csapás érné az egyházat. Az egyházi közczélokra való adakozási kedv talán sehol a világon sincs oly kevéssé kifejlődve, mint nálunk. Itt a legtöbb sulyosabb teher a papság és főpapság és néhány buzgó főuraink vállaira hárul, elannyira, hogy még a jótékonysági egyletek egy része is jóformán csak a papság adakozásának közege.

Ne méltóztassék engem félreérteni, nem az önérdek beszél belőlem. Mert készséggel elismerem, hogy az egyházi vagyonnak épen az a rendeltetése, hogy fontos egyházi és hazai, emberbaráti és kulturális czélok szolgálatába álljon. Attól tartok azonban, hogy a folyton növekvő igényekkel szemben az egyházi vagyon maholnap a szorosan vett egyházi szükségleteknek, a templomok és lelkészségek fölállitásának költségeit sem lesz képes fedezni. Mi lesz iskoláinkból, mi lesz a katholikus sajtóból, mi egyéb nagyfontosságu egyházi intézményeinkből, ha a világi hivek áldozatkészsége nem igyekszik az egyházi vagyon elégtelenségét pótolni, aminek Francziaországban és különösen az Egyesült-Államokkan oly lélekemelő példáját látjuk? Hol a hivek a szegény papságtól nemcsak semmi támogatást sem várhatnak, hanem még annak személyes szükségleteiről is nekik kell gondoskodniok.

Meggyőződésem szerint a hivek adakozási kedve nálunk csakis az *egyleti élet* megfelelő élesztése és ápolása utján érhető el; mert csakis a jól szervezett egyletek és szövetkezetek képesek tagjaikban az egyháznak, mint legfőbb társulatnak közügyei iránt az érdeklődésnek azt a fokát felébreszteni, mely az áldozatkészségnek alapját képezi. És e tekintetben elsőrangu tényezőnek tartom a Szent István-Társulatot, mely azzal, hogy tagjaitól nemcsak áldozatot követel, hanem számukra aránylag igen tekintélyes előnyöket is biztosit, a katholikus hivekben hathatós módon ébreszti és fejleszti az adakozási kedvet.

Az is nagy dicséretére válik a Szent István-Társulatnak, hogy nyilvános szereplései, különösen évi közgyülései a katholikus öntudat és összetartás mindmegannyi lelkes, felemelő megnyilatkozásait képezik s igy nagyban elősegitik a katholikusok társadalmi szervezkedésének munkáját is. Ha még ehhez hozzávesszük, hogy népies, iskolai és tudományos kiadványai, valamint Tudományos és Szépirodalmi Osztályának üdvös munkálkodása utján hathatósan közremüködik a katholikus vallási ismeretek terjesztéséhez és a keresztény magyar kultura fejlesztéséhez: akkor bátran állithatjuk, hogy a Szent István-Társulat a maga részéről mindent megtesz azon bajok elhárítására, melyek máshol oly sulyosan nehezednek az egyházra s amelyektől, hogy a jó Isten óvja meg drága magyar hazánkat és egyházunkat, mindnyájan buzgó szivvel imádkozunk.

Midőn ezért a Szent István-Társulat érdemdus vezetőségének mindnyájunk nevében forró köszönetet mondok és a Társulat további áldásos müködésére Isten bőséges áldását kivánom: a mind-

---

ennek a lehetősége kezdetben nagy nehézségekbe ütközött. A legtöbb kerületben még ostromállapot uralkodott és több mint huszezer volt a börtönök vasajtói mögé zárva és a lakosság még mindig nem igen lelkesedett a trónon ülő spanyol nőért.

Hogy a császárné kivánságának eleget tegyenek, elhatározták, hogy az utazás tényleg megtörténik és ennek végpontjául Dieppe-et tüzték ki, hol kivételképpen teljnsen helyreállott már a csönd és nyugalom. A «lelkes nép» szerepét száz polgári ruhába öltözött rendőr játszotta, akik ezért a szolgálatért napi tiz frank fizetést kaptak. Előreküldték őket az egyes állomásokra, ahol a császári pár megérkezésekor «lelkes» örömrivalgásban és éljen-kiáltásokban kellett kitörniök. Dieppeben fürdővendégeknek öltöztek és az uralkodó pár elutazása előtt majdnem valamennyien kitüntetést, leginkább vitézségi érmeket — difficile est satiram non scribere — kaptak.

Hiába adtak egyeneseknek pénzjutalmakat, hiába kaptak a különféle dieppe-i jótékony intézetek adományokat, a polgárság szive nem akart megpuhulni és nem voltak hajlandók arra, hogy fehérruhás leányaikat sorfalba állitva üdvözöljék a császárnét. Napoleon rendőrprefektusa azonban nem vesztette el az eszét és egy operett-rendező találékonyságával rendezte a hatásos jelenetet, hogy az árvaház leánygyermekeit öltöztette fehér ruhába és kivezényelte őket a dieppe-i pályaudvarra A tömeg olyan lelkesedéssel ujjongott, mintha – fizetést kapott volna érte . . . A mülelkesedés még magát a császárt is megtévesztette és kiséretéhez fordulva megelégedetten mondotta:

— Hallják népem örömrivalgását? Bizony, uraim, önök helyetelenül itélik el a Bonapartekért lelkesedő franczia népet.

A rendőrprefektus mosolygott e szavak hallatára. Tudta, hogy azok az «éljenek» több mint egy milliójába kerülnek az adózó polgároknak . . .

A császár számos szerelmi kalandja közül, amelyekről Griscelli emlitést tesz a könyvében, egyike a legérdekesebbeknek Napoleonnak miss Howarddal való visszonya. Ez a dusgazdag angol nő, aki nyolcz milliót áldozott szerelméért és akit a császár magához hivatott Párisba, azzal a reménységgel kecsegtette magát, hogy egykor a franciák császárnője lesz majd. Mikor Havre-ba érkezett, az ujságokból megtudta, hogy a császár időközben Montijo Eugeniát vette el nőül. Azonnal különvonatra ült és Párisba utazott, ahol lakását a legnagyobb rendetlenségben találta. Kárpótlásul és megnyugtatásul, másnap nemesi oklevelet kapott a császártól, aki a Beauregard grófnői csimet és Versailles mellett levő hasonló nevü pompás birtokot ajándékozta neki. De a grófnő nem érezte jó magát az udvar környezetében, amelyet nemrég még a magáénak tekintett és elhagyta Párist. Elutazott Olaszországba és Firenzében telepedet le. Tiz esztendőt töltött el itten, ahonnét aztán, még mindig ragyogó szépségben, észbontó mosolylyal az ajkán, visszatért Párisba. Minden áron megakarta zavarni a császári pár boldogságát, de rajta vesztett. Egy este résztvett az opera egyik diszelőadásán és örökös gunyos mosolylyal az ajkán, egyre a császári páholyt fixirozta. Másnap reggelre aztán megfojtva találták ágyában . . .

———

nyájunk őszinte sajnálatára gyengélkedő biboros Herczegprimás Ur Ő Eminentiájának rám nézve felettébb megtiszteltető megbizásából a közgyülést ezennel megnyitottnak nyilvánitom.

Népszövetségi pénztárak. Tegnapi számunkban jeleztük, hogy *Molnár* István dr tanár a keresztény népszövetségi pénztárak létesitése ügyében a Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetségének közgyülésén praktikus határozati javaslatot terjesztett elő, amelyet *Krüger* Aladár dr ügyvéd, lapunk segédszerkesztőjének módositása mellett a gyülés *Zichy* Nándor gróf hozzászólása után osztatlan tetszéssel magáévá tett. Kapcsolatosan ezzel a magyar népre áldásos intézménynyel a szocziáldemokrácia hivatalos lapja durva kirohanást intéz a keresztény alapon történő financziális szervezkedés ellen s brutálison nekiront a bevallottan keresztény princzipiumokra lefektetett Központi Néptakarékpénztárnak.

Ugyanezt teszi a mindenáron szenzácziókban utazó *Nap* is. Szemben ezekkel a perfid pletykákkal az intézet élén álló néppárti képviselő, *Udvardy* Ferencz, most a következő nyilatkozatot teszi közzé, amelynek közlésére a fővárosi lapokkal egyidejüleg bennünket is fölkért:

A vezetésem alatt álló »Központi Néptakarékpénztár ellen a Népszava ma reggeli és a Nap ma esti számában a való tényekkel homlokegyenest ellenkező rágalmak jelentek meg, amelyek kutforrását az intézetben ismerik s miután ezen rágalmak alkalmasak arra, hogy az intézet tisztességében a közvélemény kételkedjék, az illető lapok ellen a sajtóper megindittatik. Budapest, 1906. május 16. Udvary Ferencz orsz. képviselő, a Központi Néptakarékpénztár igazgatója.

A rágalmak egyébként Udvary egyik volt kortesétől származnak, akinek zsarolásig menő pumpolását a képviselő végre is megsokalta.

—

Vörösek a Medve-utczában. A budai Medve-utcza békés nyárspolgári csöndjét junius elején irdatlan tülekedések, otromba marakodások zagyva lármája veri föl a Fáczán-korcsmában. A rózsás piros pünkösd ünnepét itt rontja meg az idén a téglaszinlobogó a maga megnevezett országos pártértekezletével, amely vasárnap, junius 3-án fog lefolyni s amelyet nyomon követ pünkösd hétfőjén és keddjén, junius 4-én és 5-én a nemzetközi szocziáldemokrácziának Magyarországon XIII. évi pártgyülése.

Ennek a medve-utczai fáczános rörös-kongresszusnak most közli tárgysorozatát az internaczionale vezérujsága igen érdekes, sok tekintetben tanulságos kommentár utóhangjai mellett.

A kongresszus napirendje a szereplők személyét tekintve egyáltalán nem változatos ugyan, mondhatni egyhangu szinte, mindazáltal, vagy talán éppen azért nagyon jellemző. A szónokok és referensek sorában ugyanis először Weltner Jakab nevével találkozunk, aztán Kardos Jakabéval, valamivel később megint Weltner Jakabéval, végezetül pedig megint Kardos Jakabéval. Látnivaló, hogy ez a circulus vitiosus még Kuniqunda és Eduárd megható közvetlenségü duettjén is tultesz.

Hátha még matematikai oldalát nézzük a dolognak! Hogy innen nézzük, egészen racziónábilis, hiszen az aposztrofált nagyságok politikai és erkölcsi sulya köztudomásu. Nos, a matematikában a vörösek országgyülésén a szónokok listájában Weltner kétségkivül ugy aránylik Kardoshoz, mint Kardos Weltnerhez, amikor is az aránylatban Weltner két külbagot, Kardos két beltagot tesz ki egyszerre. Ugyde a matézis arra is megtanitott bennünket, hogy, ha két mennyiség egy harmadikkal egyenlő, akkor ezek egymás közt is egyenlők. Weltner is egyenlő a pártkasszával, nemcsak elvileg, de a legpraktikusabb valóságban is. Kardos szakasztott igy van. Következeskép Weltner is, Kardos is kivül-belül egyformák. Van azonban a kongresszusnak még két hivatalos szónoka. Garbai Sándor és Buchinger Manó. Hát ezek talán nem ugyanolyan viszonyban vannak a jakabfillérrel, mint a másik két fővezér? Már hogy a manóba ne volnának. Ők is egyazonosak egymásközt és mind a négyen ikertestvérek a pártadóban.

Hogy pedig ezeket a kétségkivül kedélyes személyi részleteket dologi oldalról is megvilágitsuk, a már emlitett kommentárból mozaikszerüleg egybeillesztettük a következő zsebbenyuló passzusokat szószerint:

— »A pártgyülésre kiküldötteket csak is oly elvtársak választhatnak, *akik pártadót fizettek*. És küldöttet küldhetnek oly szervezetek, amelyekben *legalább 50 elvtárs állandóan és rendszeresen fizeti a pártadót*. Két küldöttet küldhetnek oly szervezetek, amelyekben *legalább 300 elvtárs* állandóan és rendszeresen fizeti a pártadót.«

A vörösek pünkösdjén tehát vörös fonálként végighuzódik a jakabokat boldogitó pártadó. A kommentár azt is megjegyzi még, hogy a hátralékokról a központ kimutatást küldött a restancziás egyleteknek. Ennek a felszólitásnak bizonyára meg is lez a foganatja. Hiszen a magyar még a téglás lobogó alatt is deputálni, szavalni és szavazni szeret és akar. Igy hát ugyancsak gazdag aratása lesz a pártkasszának s a vele egyenlő mennyiségeknek a medve-utczai czéczó alkalmából.

Dehát ennek igy is kell lenni. Elvégre lóverseny is csak van a világon, vagy mi, aztán itt lesznek a meleg napok is egy-kettőre, madármatyival, jeges pezsgővel, sőt ősbudával.

Végezetül meg nyaralni is csak kell valahol a vörös vezérkarnak. Am jó, Mi most csak azt a szerény kérdést koczkáztatjuk meg, ugyan mi hát a népnyuzás, ha a kötelező jakabfillér nem az?

A helyzet.

Wekerle ismét Bécsben van s tanácskozik a királylyal az országgyülés megnyitása előtt. Tényleg ma már a pótválasztásokat leszámitva amelyekről alább számolunk be, legnagyobb valószinüség szerint semmi pozitivum sem történik addig, amig a Ház nem csak formálisan, de érdemben is meg nem kezdi üléseit. Ami addig van, inkább találgatás, mint bizonyosság, inkább kombináczió, mint faktum.

Külön ki kell emelnünk a már befejezett tények sorából a belpolitika mezőn *Zichy* Aladár gróf beszédét választóihoz a nagykanizsai mandátum átadása alkalmából. A miniszter nagy és jelentőségteljes szavakat mondott itt el az ő szokott keresetlenségében és kedves közvetlenségével. Azok, akik a néppártot oktatni, leczkéztetni szeretnék a hazafiság szempontjából, ebből az ornamontikát nem tulságosan kereső, emellett annál mélyebb, sulyosabb tartalmu beszédből igen sokat tanulhatnak.

A politikai helyzet mikéntjét egyébként, amennyire lehetséges, részletes tudósitásunk világitja meg a következőkben:

A megnyitás küszőbén.

Wekerle tegnap este Bécsbe utazott. Ma audiencián lesz a királynál, hogy az országgyülés megnyitása tekintetében teendő utolsó intézkedéseket megbeszélje az uralkodóval. Ugyancsak ma dől el hir szerint a fiumei kormányzóság kérdése is. A király ma meg fog állapodni az uj kormányzó személyére nézve.

Ma jelenik meg kihallgatáson *Zichy* Aladár grót Ő Felsége személye körüli miniszter is a királynál.

A megnyitással kapcsolatosan e hó 20-án este az alkotmánypárt értekezletet tart.

Ami a Ház programmját illeti az országgyülés első napjaira vonatkozólag e hó 21-én délelőtt 10 órakor lesz a képviselőház első formális ülése. Ugyanaz napon déli 12 órakor a főrendiház ülésezik.

Május 22-én hangzik el a trónbeszéd, utána következik a két ház elnökének kihallgatása. Május 23-án lesz a megalakulás, az elnökválasztás az alelnöki és jegyzői állások betöltése. E hó 24-én, áldozócsütörtökön természetesen nincs ülés, május 25-én következik a Ház bizottságának megalakulása, végre május 26-án Wekerle elmondja programmbeszédét.

Zichy Aladár gróf mandátuma.

Rendkivül kivül kedves intim vonásoktó áthatott volt az az óváczió, amelyben a nagykanizsai választókerület monsrapetácziója részesitette közszeretetben álló képviselőjét *Zichy* Aladár grófminisztert, a mandátum átnyujtása alkalmából. *Zichy* Aladár grót immár tiz esztendőn keresztül képviseli kerületét. Eleinte kemény harczokat kellett vivnia érte. De most már másodszor választják meg egyhangulag.

A nép, ez a keresztény elvhüségében és hajthatatlan zalai nép rendületlenül kitartott mellette, a zsidóság meg, amely ugyancsak ludbőrös háttal gondolt valaha a néppárti elvekre, ma szokása szerint alkuszik, megalkuszik a körülményekkel s érzi, hogy ezen az alkun nem veszit. Hiszen Zichy Aladár grófnemes egyénisége, keresztény politikája a haza minden becsületes, jó fiainak — bármilyen csoportjához tartozzék is a társadalomnak — csak anyagi javára, erkócsi előnyére lehet.

A mandátumot déli 12 órakor rövid beszéddel *Tripammer* Rezső választási elnök nyujtotta át a miniszternek a néppárt klubhelyiségében, ahol — welche Wedung, durch Gottes Füguing — az ünnepélyes aktusnál *Wekerle* miniszterelnök és *Darányi* földmivelésügyi miniszter, továbbá *Kaas* Ivor báró, a néppártnak ez a rezignált álláspontja mellett is törhetlen hive is jelen voltak.

Zichy gróf elfogódottan köszönte az ünneplést.

— Mindig első kötelességének tartotta politikai müködésében: számot vetni azzal a kérdéssel, vajjon tevékenységét födi-e a nép. S most jól esik átéreznie, hogy pártja müködésének a nép igenis mögötte áll. Büszke rá, hogy a néppárt fönnállása óta folytán növekedett számban, sulyban, népszerüségben.

Nagy időket élünk. A válaszfalak, amik az igaz hazafiakat elkülönitették egymástól, ledőltek. A kabinet minden erejével alkotásokra, tevékenységre iparkodik. A közjogi küzdelmekben pár pillanatra mintha csönd állott volna be. Társadalmi megerősödésünkön, gazdasági fölvirulásunkon dolgozunk. Azon kell lennünk, hogy minden társadalmi réteg és társadalmunk minden hasznavehető egyede a nemzetre kiható materiális irányban megszilárduljon. Ami annyi tesz, hogy elsősorban a megélhetési viszonyokat kell tetemesen javitanunk és minden tekintetben szilárd bázisra fektetnünk.

Csak innen remélhetjük egy hitében megingathatlan, erkölcsi életében tiszta vagyoni viszonyait tekintve eléggé rendezett keresztény magyar társadalom kialakulását a jövőben.

Beszéde végén Zichy grót köszönetet mondott megjelent minisztertársainak s hangsulyozta az együvé tartozandóság érzetének ápolását, a nemzet fejlesztését, a magyarság becsületes érdekeinek szolgálatát. Ezzel a tényezők fokozzák a korona tényét.

A miniszterek sokáig beszélgettek a deputácziával, amelynek tiszteletére aztán déli 1 órakor Zichy Aladár gróf fényes ebédet adott a Hungáriában.

Egyéb események.

Wekerle a közös és az osztrák miniszterekkel valószinüleg junius 1-én folytatja a

tárgyalásokat a két államot közösen érdeklő közjogi és főként gazdasági kérdésekben.

Kalandos hirek, amelyekre azonban nem lehet sokat adni, ismét Hohenlohe lemondásáról regélnek. Már utódját is emlegetik Körber személyében, aki ezuttal hivatalnokminisztérium élén jönne s a választói jog kérdésében hajlandó volna kompromisszumra.

A horvát tartománygyülés most delegált a magyar országgyülésbe. A delegátusok mind restuczionisták. Sem nemzetipárti, sem Starcsevics-párti nem akad köztük.

A vidéki rendezett tanácsu városok rendőrkapitányai fővárosi kongresszusuk alkalmával államositásukat kérték *Wekerlétől is, Andrássytól is, Hadik* János gróftól is, akiknél tisztelegtek. Kecsegtető igéretek közben távoztak.

A pótválasztások.

Szilágycseh. Fővárosi tudósitásunk nyomán tévesen jeleztük Pap György (nz.) győzelmét. Szentkirályi Z István (f.) görcsöni kurátus győzött 112 szótöbbséggel. A papképviselők száma ezzel a választással 20-ra emelkedett.

Pozsony. Délelőtt fél 12 órakor Sziklay Ottó (f.) 287, Bartal Aurél 186. Sziklay megválasztása előrelátható. Délután 4 órakor: Sziklay 460, Bartal 390.

Karczag. Dálután 4 órakor Madarász Imre (f,) 164, Abrahám Dezső 183.

Ungvár. Visontai Soma ellen hir szerint föllép Eötvös Károly.

Tóváros: Az első választáson kapntt Adamovich István (népp·) 910, Michels Károly (f.) 732 és Manojlovics János (nz.) 722 szavazatot. A tegnapi választás küzdelme a multkorinál is hevesebb volt. Délután 4 óráig a néppárt jeleytékeny többséggel vezetett. A szavazatok állása ekkor: Adamovich 1018, Michels 761. A régi kormánypártiból függetlenségi vedlett Michael-párt hatósági asszintenczia mellett meg nem engedett eszközökkel dolgozik.

Kamarai székház épitése.

— Rendkivüli közgyülés. —

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara az országban a legkisebb, csupán Nagyváradra és Biharmegyére terjed ki. Midőn felálitották, a kormány nagyon szükmarkuan járt el, szemben azon ténynyel, hogy a többi kamarák 5—7 vármegye területét foglalják magukban.

Ennek daczára a nagyváradi kamara 16 éves fennállása alatt megfelelt hivatásának, bár területének korlátoltsága miatt korántsem rendelkezhetett azokkal az anyagi eszközökkel, mint a többi kamarák.

A megalakulás óta szükségét érezték azonban annak, hogy a kamara a czélnak megfelelő otthonnal rendelkezzék, amely a sajátja.

Ezen a szükségen is segitett most a kamara elnöksége, a mennyiben gondoskodott megfelelő telekről s az épitkezésre nézve kikérte a kamarai közgyülés jóváhagyását.

Tegnap volt e tárgyban a rendkivüli közgyülés s a kamara tagjai, a bemutatott költségszámitások alapján örömmel fogadták el a házépitésre vonatkozó javaslatot.

Az uj székház Teleky-utczán, a volt Huzellla-féle ház helyén épül, amelyet a mostani tulajdonostól, ifj. *Moskovits* Mórtól 36,000 koronáért vásárolt meg a kamara. Itt elég alkalmas helyen lesz ez a fontos közhivatal, csupán az a megjegyzésünk van az épitkezésre, hogy nézetünk szerint helyesebb volna két emeletesre épiteni a székházat. Ilyen exponált ponton mint bérház kifizetné magát, annál is inkább, mert az épitést részben ugy is amortizaczionális kölcsön utján fedezi a kamara. Jobban ki lenne használva a terület s két emeletnél is csakugy egy fedélzet kell, mint egy emeletnél.

A kamarai közgyülésről különben a következők tudósitást adjuk:

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara tegnap délután rendkivüli közgyülést tartott a kamarai székház épitése ügyében.

Huzella Gyula elnöklete alatt jelen voltak: Huzella Gyula elnök. A kereskedelmi osztályból: Reimann Mór, Bognár Sándor, Frankl Lázár, Weintraub Mór, Mihelfy Pál, dr Hoványi Géza. Az iparos osztályból: Bertsey György elnök, Köblös Ferencz, ifj. Cser János, Czeglédy I. Jenő, Rendes Vilmos, Bodnár János beltagok. Berger Dávid, Lipeczky Gyula, Gelberger Kálmán (Margitta), Rosenfeld Géza, Nuszbaum József, Timaróczky Gyula, Grósz Benő (Székelyhid) Pataky József, Tóth Sándor, Veress András (Berettyó-Ujfalu), Magyar Bálint (Tenke), Kovács Gábor (Nagyszalonta), kültagok, dr Sarkadi Lajos titkár előadó, Fuszek Lajos irodatiszt, mint jegyző.

A közgyülés megnyitása után a titkár felolvasta az elnökség előterjesztését, amely szerint a kamarai székház felépitése szükséges, mert a mai hivatalos helyiség szük és nem czélszerü, továbbá a kamara tekintélye is kivánatossá teszik egy megfelelő otthon épitését.

Ezután felsorolja az előterjesztés a financzirozásra vonatkozó adatokat. A telek 36,000 korona, átirás stb. 4000 korona, egy emeletes épület felépitése 100,000 korona, összezen tehát 140,000 korona. Bérjövedelem a kamarai helyiség bérével együtt évi 8000 korona, amiből községi adó, vizdij stb. 1000 korona kiadás, tehát marad mintegy 7000 korona évi bevétel, ami 150,000 korona kamatjának felel meg. A kamara vagyona, a nyugdijalappal mintegy 54000 korona, amelyből 50,000-et az épitésnél felhasznalnának, a többit annuitásos kölcsönből fedeznék, ugy hogy 40—50 év mulva, az illeték-kulcs felemelése nélkül egy értékes objektum birtokába jutna a kamara.

Végül előterjeszti az elnökség, hogy a házépités czéljára megvásárolta ifj. Moskovits Mór Teleky-utczai házát 36,000 koronáért. — Kéri a házvétel jóváhagyását s a házépités elhatározását. Az épités ügyének elintézésére egy 7 tagu bizottságot küldjenek ki, tejhatalmu felhatalmazással.

Bertsey György köszönettel emelte ki, hogy ifj. Moskovits Mór abban az árban engedte át a kamarának a megvett házat, amennyiben neki volt. Kéri a tagokat, hogy fogadják el az elnökség előterjesztését, mert a számitások reálisak s a házépités nem vonja maga után a kamarai-illeték felemelését.

A közgyülés az előterjesztéshez képest a házvételt jóváhagyta s a házépitést elhatározta.

A házépités ügyének részletesebb elintézésére a következőkép alakitották meg a bizottságot: elnök Huzella Gyula, előadó: dr Sarkadi Lajos titkár, tagok: Bognár Sándor, Rosinger Jakab, dr Hoványi Géza, Bertsey György, Széles Lajos és Stettner István. A bizottság esetről esetre tetszés szerint szakértőket hallgat meg.

A gyülés végén *Huzella* Gyula elnök köszönetet mondott a tagoknak, hogy határozatukkal a kamara megerősitését mozditották elő.

Debreczeni katholikusok és protestánsok.

(m) A debreczeni talyiga kotyog, de azért halad.

Jó talyigásai vannak. Egyik az apja fia, István gróf. Taktika után az erős kéz. Szép dolog is az, mikor valaki szint vall s meglátszik rajta hovátartozandósága.

Mi is történt?

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület tartotta szerdán második napi gyülését, ahol olyan kérdésben hoztak határozatot, mely a magunk körében is égető dolog: egyetem felállitására tenni egy lépést. Az igazgatótanács tette meg az inditványt, mely mellett többek pro és kontra hozzászólása után lándzsát tört az erős kéz embere s az inditvány jobbra dőlt. Az 1906—907, tanév elején tehát föl lesz állitva a debreczeni protestáns főiskolán a magyar nyelv és irodalom, továbbá a klasszika filologia tanszéke s nemsokára kiirják mindkettőre a pályázatot.

Helyes, jól van ez részükről és szempontjukból.

De katholikus tevékenység hol van a te erős kezed, hogy lenditsen már egyet a katholikus egyetem ügyén?!

Előbb Debreczen város jog és pénzügyi bizottsága ült a speczialis járművön. Felakartak rá kéretőzni katholikusok is, protestánsok is.

A katholikusok 435,334 drb. táglának, vagy árának kiadását kérték, melynek a katholikus főgimnáziumra felajánlott tégla anyagból a városnál benmaradtak.

Erre közécsaptak a jámbor jószág füleinek, hogy a kéredzkedők lemaradjanak a jármüről, s csak nehezen és feltételek mellett tudott a katholikusoknak régen tett igéret teljesitése, meghallgatásra találni, a jog- és pénzügyi bizottság kimondja, hogy a téglát természetben megszavazásra ajánlja a közgyülésnek, de csak akkor szolgáltatja ki, ha a körkemencze forgalma megengedi s a kellő téglamennyiség készen lesz s nélkülözhetővé válik.

A protestánsok kérése?

Mintha más elbirálás alá esnék.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület 400 ezer korona segélyt kér a várostól a debreczeni ev. ref. egyház főiskolájának főgimnáziumi épületére. Itt nem kell nekik feltétel. Az épület helyét ugyan kifogásolják, az épités terve nincs elkészitve, de mivel az egyházközség autonomiáját meg nem sérthetik, ellenőrzésre pedig nincs okuk, — elhatározták, hogy a 400 ezer korona hozzájárulást a református főgimnázium épitéséhez, mint örök hagyományt, javasolják.

Ez is egyenlő mérték, tisztelt jogügyi bizottság? Nem szükkeblüség e egyik felet tárt karokkal fogadni, másik felet az ülésről majdnem leszoritáni. Talán a katholikus főgimnáziumnak ajánlott téglából akarnak most a református főgimnázium falába épiteni? A katholikusok — várjanak, s ha nem marad tégla (kivált, ha erre a czélra sohasem hagynak) — az az ő bajuk. Miért nem vették ki, mikor adni akarták, ugye? Hja. ha a katholikusoknak préselt tégla is kellett s tudtak a közönséges tégla helyett pénzért venni a várostól, csak nem kérik vagy a bennhagyott téglát, vagy annak árát! Talán bizony sokat kértek s a jogügyi tanács egyenlőtlen mértékkel mért volna, ha feltétel nélkül kiadatja, amit megigértek, holott a reformátusoknak előleges igéret és feltétel nélkül adtak.

Ej, ej, az a debreczeni talyiga de nagyot döczögött!

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Máj. 19. Száznapos ünnepély a hadapródiskolában *Jun. 3.* A nőegylet pünkösdi ünnepélye.

A segédpüspök bérmautja.

Főbb vonásaiban megemlékeztünk már *Fetser* Antal paliopoliszi fölszentelt püspök, nagyváradi segédpüspök egyházmegyei bérmautjáról. A bérmakörut részletes tervezetét az egyházmegyei iroda hivatalos közlése alapján a következőkken adjuk.

Május 30-án, szerdán reggel a segédpüspök Nagyváradról *Mezőtelegdre* utazik, ahol megérkezése után még a délelőtt folyamán a bérmálást kiszolgáltatja. Innen délután utazás *Élesdre*. Május 31-én bérmálás Élesden, délután utazás *Sólyomkőre*. Junius 1-én reggel bérmálás Sólyomkőn, délután utazás *Magyar-*

patakra. Junius 2-án reggel bérmálás Magyargatakon, délután utazás *Szilágysomlyóra*. Junius 3-án reggel bérmálás Szilágysomlyón, délután utazás *Zilahra*. Junius 4-én reggel bérmálás Zilahon, délután utazás *Szilágycsehbe*. Junius 5-én reggel bérmálás Szilágycsehben, ahol más napig tartózkodik a püspök és kisérete. Junius 6-án reggel utazás és bérmálás *Zsibón*, ebédre és éjjeli szállásra pedig átvonulnak *Görcsönbe*. Junius 7-én reggel utazás és bérmálás *Krasznán*, délután utazás *Ilosvára*. Junius 8-án reggel bérmálás Ilosván, délután utazás *Kárásztelekre*. Junius 9 én bérmálás Kárászteleken, délután utazás *Széplakra*. Junius 10-én reggel bérmálás Széplakon, délután utazás *Micskére*. Junius 11-én reggel bérmálás Micskén, délután utazás *Bodonospatakra*. Junius 12-én reggel bérmálás Bodonospatakon, délután visszautazik a püspök kiséretével Nagyváradra

* **Miniszteri biztos a főgimnáziumi érettségin**. A magyar királyi vallás és közoktatásügyi miniszter a folyó évben tartandó rendes évi érettségi vizsgálathoz Nagyváradra a főgimnáziumhoz, valamint a főreáliskolához *Szombathy* István dr központi szolgálatra berendelt középiskolai cz. igazgatót küldte ki miniszteri biztosul.

* **Nemességi meghirdetés**. A Rigó-család férfitagjai, névszerint *Rigó* Zoltán, *Rigó* Balázs, *Rigó* Lóránd, *Rigó* László, kérelemmel járultak az alispánhoz. Kérelmükben »Toronyai« nemesi előnevük meghirdetését kérik. A kellő okmányokkal felszerelt kérelmet a legközelebbi közgyülés fogja tárgyalni.

* **A Városliget rendezése**. A Bihar-megyei Gazdasági Egyesület már felépitette csinos Otthonját a Városligetben, a környéket feltöltötték a növényzet tenyésztésére alkalmas földdel. Ez év szeptember havában nagyobbszabásu gazdasági kiállitást rendez a Városligetben az egyesület, amelyhez 1200 korona hozzájárulást szavazott meg Nagyvárad városa Az egyesület a városhoz intézett átiratában köszönetet mond az 1200 kor. adományért. Egyben felemliti, hogy az Otthon részére kijelölt területet be akarná keriteni, de azon keresztül közlekedési ut van s nem akarja a közönséget elzárni ettől. Kéri tehát, hogy a város jelöljön ki a közönség részére megfelelő közlekedési utat. Kéri továbbá, hogy a városligeti tavat rendeztesse lecsapolás, vagy a tervbe vett élővíz bevezetés által. A tóval körülvett szigeten tervezik ugyanis a kiállitás egyik érdekes részét, a baromfi kiállitást elhelyezni s éppen szeptemberben legposványosabb a tó, amelynek büze lehetetlenné tenné a kiállitás látogatását.

* **A legszegényebb egyházközség kérelme**. Nagyváradon a legszegényebb egyházközség a görög katholikus ruthén, mint ez köztudomásu. A szegény egyházközség most kántor és egyházfi lakást akar épittetni s e czélból telket vásárolt. Egyuttal kérte a várost, hogy tekintettel az egyház szegénységére, engedje el a város a birtok átiratási dijat s a régi városház udvarán levő ócska téglából ajándékozon pár ezret. A tanácsban voltak ez ellen hangok, de a többség a kérelem teljesitését elhatározta. És itt következik érdekes fordulata a dolognak: a főmérnök kijelentette, hogy lesz gondja reá, miszerint akkorra, amikor a ruthén egyház az ócska téglákat elakarja vinni, a város részére már felhasználja. Nem hisszük, hogy komolyan venné ezen kijelentését a főmérnök, mert ha megvalósitja, az egyszerüen kijátszása volna a tanács határozatának. Erre pedig nem hisszük őt képesnek. Végre is a város már ezreket érő területeket adott más felekezetnek, igy tehát a legszegényebb egyháztól sem tagadhat meg ilyen csekélységet. Csak emlékezzünk!

* **Kirándulás Révre**. A természet megnyitotta ölét számunkra. Egyre-másra vonulnak kiránduló csapatok élvezni városunk közeli vidékeinek természeti szépségeit. Nemcsak mi, vásoriak, hanem talán még többen messze vidékről jövők. Ugy értesülünk, hogy Pünkösdkor 200 tagból álló kiránduló csapat fog Váradra érkezni Aradról a közeli révi cseppkőbarlang megtekintésére Valószinüleg Kolozsvárról is fognak csatlakozni e kirándulókhoz.

* **Földtani vizsgálat Biharvármegyében**. A földmivelésügyi miniszter tegnap leiratot intézett Biharvármegye törvényhatóságához. Az értesités a minden évben szokásos földtani vizsgálat megtartásáról tudatja a törvényhatóságot. A vizsgálat megtartására *Szontágh* Tamás dr királyi bányatanácsos, főgeológus és *Szádeczky* Gyula kolozsvári egyetemi tanár vannak kiküldve. A kiküldöttek a megye területén több pontot fognak megvizsgálni a geologiai szempontból. Megfogják vizsgálni a bányákat is. A kiküldötteket missiójuk teljesitésében a hatóságok a legmesszebbmenő támogatásban részesitik.

* **Mizeriák a kövezés körül**. A városi tanács tegnapra tüzte ki azon utczák megjelölését, amelyeken kövezési javitásokat akar ez évben végeztetni. A sok között nagyon rászolgált erre a Vizvezeték-utcza, amelynek egy részén a 17—25. számu házak előtt botrányosan roszul vannak mindkét oldalon a folyókák készitve, mert nincs meg a szükséges esésük s igy a viz nem folyhat le a csatornákba. A 19 számu háznál pedig a vizvezetéki utczai eljáró csapo is elfödték a kövezéssel, amiből a legnagyobb kellemetlenség származhat egy csőrepedés esetén. Ki lesz akkor a felelős? Daczára, hogy ez a körülmény már többször be lett jelentve a városi mérnöki hivatalnál, még mindig nem tettek semmit az elzáró csap kiszabaditására.

* **Várad-velenczei kávéház**. *Varga* András helybeli vállalkozó a napokban nyitotta meg uj kávéházát Várad-Velenczén, (Erzsébet-utcza 206. sz. a., Gyár-utcza sarok) mely csinos és modern berendezésénél fogva a város ezen pontján csaknem látványosság számba menő ujitás. A tulajdonos saját termésü, tisztán kezelt, kitünő borait bocsátja vendégei rendelkezésére s tekintetbe véve borai kitünőségét és olcsó árát, valóban érdemes ezen ujabb kávéház a t. közönség látogatottságára. Egyebekben pedig ugy az összes kávéházi italok elsőrendü minőségük daczára jóval olcsóbbak, mint bármely más kávéházban. Kitünő tekeasztalok, a kertben jól gondozott tekepálya áll a közönség rendelkezésre, minélfogva részünkről melegen ajánljuk szórakozni vágyó olvasóink pártolására.

Speciális üzlet! Speciális üzlet!

Ptaff Kálmán

speciális

KALAP

üzlete

Nagyvárad, Fő-utcza 3.

sz. alatt a közelgő napokban nyillik meg.

Speciális üzlet! Speciális üzlet!

SZINHÁZ.

Heti müsor.

Péntek: Gül Baba.
Szombat: X. asszony.

Aranyvirág.

És mikor harmadszor lépett Fedák a mi szinpadunkra, a váradi közönség egészen bele melegedett az ünneplésbe. Az ellenhangulatnak hire, hamva sem volt. Tapsoltak a páholyok és földszint is a kiknek nagyon csekély töredéke tegnapelőtt hideg közönnyel tüntett ott. És valamennyi lap szánta-bánta előbbi eljárását. Ünnepi nyelven szólt a müvésznőről.

Hiába. Zsazsa hódit. Kilép a szinpadra s frenetikus taps fogadja. Egy pár mosoly, néhány mozdulut, egy-két tánczlépés és azok a kik arra készültek, hogy komor tekintettel fogadják a müvésznőt megbüvölten tekintettek a bájos, utólérhetetlen Zsazsára. Hogy mi is az ő népszerüségének a titka azt nehéz megmondani. Játszik szivvel-lélekkel s csak azt látja, hogy virágot szórnak azok is föléje, akik müvészetéhez nem röstellik hozzá tenni az olyan jelzőket, amiket orfeumokban és czirkoszokban használnak. És azok akiknek szemében ő csak olyan kis szerencse csillag volt, amolyan gyüszü és tulipán, meg koallcziós primadonna, azok megállanak most és örülnek — ha a nap reájok árasztja sugarait.

Lélekvidámitó elevensége, kedves behizelgő beszéde, kicsiny de mesteri hangja, diszkrét játéka, pezsgő tüzes lemperamentuma és elbüvölő táncza predesztinálják őt nagy müvésznővé.

Tegnap Aranyvirág czimszerepét játszotta s a siker a mit Váradon aratott tölér azzal, a melyet alig pár nappal a fővárosban aratott. Ott csak meghóditott közönség előtt kellett játszani, de itt csaknem egész város kellett *ujból* meghóditania. És ez fényesen sikerült.

Harmadszor női szerepben lépett föl. Az Aranyvirág nem az édes Bob, nem a mesés János vitéz, egy egyszerü, kevés értékü darab, amelyet nagygyá csak a szereplők képesek tenni. Zsazsa Aranyvirága elfeledteti a darab gyarlóságait, a melódiák az ő ajkairól édesebben csengenek s aki megnézte ezt az előadást, gyönyörködhetett Fedáknak nemcsak müvészetében, nemcsak hóditó tánczában, de mesés toilettjeiben is.

Méltó partnere volt Beppó szerepében, Oláh Gyula. Kellemes organuma, szép baritonja szépen érvényesültek. A dusgazdag amerikaiakat Révész Ilonka és Bérczi Gyula kreálták sok igyekezettel . Jók voltak Tihanyi Körmendi is.

Az előadás igen jó volt. Valamennyi tánczát ujrázni kellett a müvésznőnek, akit felvonás közben sokszor hivtak a lámpák elé. A nézőtéren egyetlen üres hely nem volt.

—dy.

ZENE.

Fráter Lóránd hangversenye. *Fráter* Loránd a nagyhirü énekes, ki nap-nap után hóditja meg az ország előkelőbb városainak közönségét, e hó 26-án tartja városunkban egyetlen dalestélyét a Fekete Sas szálló disztermében. Fráter Lóránd hegedüvel kezében, nótával az ajkán, az ő szivet megragadó müvészi közvetlenségével, természetességével csodásat s egyénit nyujt. Az estélyen *Tarnay* Alajos zongoramüvész müködik közre. A hangverseny iránt városszerte nagy az érdeklődés. Jegyek kaphatók Vidor Manó könyvkereskedésében.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim 72.

Egyetlen jóravaló ember sincs most az egész városban, ugy hogy tegnap már ujságirókkal kellett megismerkednem . . . Nem rossz alakok . . . jókedvü népség . . . ámbár eleinte nagyon adták az arisztokratát, de utoljára is valamennyit berugattam . . . Esküszöm apám vagyonára, hogy ma is berugatom őket. Majd bemutatom őket önnek is . . . Van köztük egy tárczairó, az, amelyik magát ugy lecsepülte egyszer . . . hogy is hivják? Jókedvü ember, hogy az ördög vinné el! Igazán egyet ki kellene tartani az embernek. Fizetne neki az ember, hogy szórakoztasson bennünket. Nagyszerü volna! Volt egy kuplé-énekesem. Annak csak megparancsoltam:

— Kinskij egy kuplét énekelt s az ember majd megpukkadt nevettében. Kár, hogy eltünt . . . Ebédelt már?

— Még nem . . . És Sasa? — kérdezte Foma, akit elfárasztott ennek a tarkaruhás hosszu legénynek a beszéde.

— No, tudja a gyáros fia savanyu arczot vágott — haszontalan teremtés ez a Sasa? Az ember fél tőle . . . Nagyon unatkoztam vele. Vigye el az ördög! Olyan hideg, mint a béka. Brr! Nem. El fogom küldeni.

— Igaz. Nagyon hideg — mondta Foma s elgondolkodott . . .

— Minden ember törekedjék arra, hogy képességei szerint végezze dolgát — mondta a gyáros fia oktató hangon. Ha tisztességes asszony volt is azelőtt, azért jól kell végeznie a kötelességeit. Igyunk egy kis pálinkát?

— Ittak. És részegek lettek.

Estefelé nagy, lármás társaság gyült a vendéglőbe s Foma, aki részegségében is csöndes és szomoru volt, nagynehezen igy szólt:

— Az a véleményem, hogy néhány ember hernyó, más ember olyan, mint a veréb . . . Megeszi a hernyót. Ez igy van . . . És én . . . és ti mindannyian czéltalanul jártok a világban. Ugy élünk, hogy semmihez sem lehet hasonlitani bennünket és igazolni sem lehet . . . Teljesen fölöslegesek vagyunk.

De mire valók a többiek és egyáltalán mire valók az emberek? Ezt érteni kell . . Uraim, mi mindannyian meg fogunk pukkadni. Istenemre, hogy megpukkadunk! És miért . . . mert csupa haszontalanság az, ami bennünk van . . . lelkünk haszontalan és egész életünk haszontalan! Uraim, én sirok . . . mi czélja van életemnek? Nincs, semmi czélja sincs. Öljetek meg . . . hogy ne legyek. Meg akarok halni . . .

Nagyon sirt. Egy részeg, alacsony emberke ült le mellé, valamire emlékeztetni akarta, megcsókolta s miközben késével az asztalt ütögette, igy szólt:

— Ez igaz! Hallgassatok! Szivleljétek meg az okos szót. Hadd beszéljenek a rendezetlen élet elefántjai és mamutjai! Az igazi orosz lelkiismeret szent dolgokat beszél! Ordits, Gorgyejev! Ordits csak, ahogy tudsz.

Ujból Fomára akaszkodott, a mellére berult, arczára fektetette gömbölyu, fekete, kopaszranyirt fejét, ugy hogy Foma nem is igen láthatta arczát. Ez dühösitette Fomát, ellökte magától ezt az embert s dühösen orditotta:

— Ne mászkálj rajtam! Hol a pofád? Mégy innen!?

Körüskörül a részegek röhögése hallatszott.

A gyáros fiának szinte kifogyott a lélekzete s rekedt hangon orditozott:

— Gyere hozzám! Havi száz rubelt fizetek. Kapsz kosztot és kvártélyt is. Gyere! Szavamra mondom. Fütyölj az ujságodra! Én többet fizetek . . .

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Dr. Schwarz Illés

orvos

lakását Kossuth-u Mezey-házból Zöldfa-utcza 9. szám alá a Zöldfa szálloda kapujával szembe

helyezte át.

Telefonszám 612. 1646.

Uj étterem és sörcsarnok.

Van szerencsém Nagyvárad város és környéke t. uriközönségének b. tudomására hozni, hogy a

Rimanóczy éttermet

teljesen ujjáalakitva, kibővitve és külön

polgári sörcsarnok-

kal a legmodernebbül berendezve,

megnyitottam.

A mikor városunk e legujabb helyiségeit óriási áldozatokat nem kimélve a t. közönség rendelkezésére bocsájtottam, bizalommal kérem szakértelmem és ismeretségem alapján a n. é. közönség szives támogatását.

Tisztelettel

Özv Karner Gyuláné.

Izletes zóna-villásreggeli.

Folyton frissen csapolt Dréher sör!

Butor

A Preisz Mihály és Fia

csődtömegéből

meglevő BUTOROKAT megvettem, és

leltári árban árusitom.

Nagy Sándor-utcza 4. sz a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

A

TÖRT SZÁMOK

TANITÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő tanulók, kisiparosok és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utcza 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradi mezőgazdasági kiállitás.

A nagyváradi mezőgazdasági kiállitás nagybizottsága folyó hó 17-én délután gyülést tartott, melyen jelen volt a földmivelésügyi miniszterium részéről Vásárhelyi Zoltán miniszteri titkár, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület részéről Jeszenszky Pál titkár, továbbá Telegdy József és Echerolles-Kruspér Sándor a nagybizottság alelnökei, Alexander Lajos, Brezovay István, Balogh Kálmán, Bordé Ferencz, Csanak Jenő, Csapó Dezső, Erős Rezső, Gerő Armin, Jancsó Lajos, Kondor Mihály, Kőszeghy József, Keszthelyi Zoltán, Lovassy Ferencz, Markovits Károly, dr Molnár Imre, Molnár Lajos, Nagy K. kulturmérnök, Oszterlamm Armin, Olasz Elemér, Pekanovits Imre, Szahlender Károly, Tatár Zoltán, Wertheimstein Alfréd, Zathureczky István bizottsági tagok, Weingärtner Andor titkár.

Telegdy József a gyülést megnyitja, felemliti, hogy a nagybizottság felkérte az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, hogy képviseltesse magát a nagybizottságban. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület e kérésnek eleget tett és Jeszenszky Pált képviseletében kiküldötte. Amidőn az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek Telegdy alelnök köszönetét fejezi ki ezen intézkedéséért, Jeszenszky Pált üdvözli s üdvözli egyidejüleg Vásárhelyi miniszteri titkárt is, ki már másodizben vesz részt gyülésünkön.

Jeszenszky Pál szólalt ezután fel s köszönetét fejezi a szivélyes fogadtatásért s kijelenti, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület készséggel fogja támogatni a Biharmegyei Gazdasági Egyesületet ezen nagy horderejü munkájában, mit a nagybizottság örömmel vett tudomásul.

Telegdy József bejelenti, hogy a kiállitás védnöki tisztségére küldöttségileg felkérték Glatz Antal főispánt, Winkler József, Radu Demeter és Fetser Antal püspököket, Rimler Károly polgármestert és Miskolczy Ferencz alispánt, kik a védnöki tisztséget elfogadták.

A bizottság örömmel vette tudomásul.

Telegdy József javaslatára kimondotta a bizottság, hogy Darányi minisztert felkérik a kiállitás fővédnökéül s felkérte Vásárhelyi titkárt, miszerint a bizottság ezen határozatát tolmácsolja a miniszter őnagyméltósága előtt.

Miniszter őnagyméltóságát a fővédnöki tisztségre a bizottság küldöttségileg fogja felkérni.

Telegdy József inditványozza, hogy a kiállitás tartama alatt országos gazda kongresszus tartassék. Felkéri ennélfogva az O. M. G. E. képviselőjét, hogy hajlandó volna-e az O. M. G. E. ezen kongresszust rendezni.

Jeszenszky Pál titkár kijelentette, hogy az Omge már foglalkozott ezen kérdéssel s megvan arról győződve, hogy ha a bizottság ilyen értelemben az Omge-t megkeresi, ezen ügyet kedvezőleg fogja elintézni, minélfogva határozatképen kimondatott, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet megkeresi a bizottság Országos Kongresszus rendezése tárgyában.

Dr Molnár Imre bejelenti, hogy a Szőlősgazdák Országos Egyesülete III. országos kongresszusát a kiállitás tartama alatt megtartja, melyre nézve a részletes tervezet már széjjel is lett küldve.

Dr Molnár Imrének ez ügyben eljárásáért a bizottság köszönetet mondott.

Ezek után a titkár referált a mult ülés határozatainak végrehajtásáról, melylyel kapcsolatosan kimondja a bizottság, hogy az országos baromfikiállitást és vásárt a baromfi tenyésztők országos egyesületének támogatásával fogja megtartani. Ugyancsak kimondotta a bizottság, hogy a tejgazdasági kiállitási gépek bemutatása czéljából tejről gondoskodni fog.

Lovassy Ferencz a halászati kiállitás rendezése tárgyában tett javaslatát a bizottság elfogadta, mely után Wertheimstein Alfréd javasolta, hogy a csoportbizottságok keretében az egyes alcsoport rendezését a nagybizottság ruházza 1—2 tagra, melyet a bizottság el is fogadott és az első főcsoportot ilyen értelemben be is osztotta, még pedig a lócsoport rendezésére Olasz Elemért, Szabadhegyi Gézát, szarvasmarhacsoport rendezésére Brezovay Istvánt, Schwartz Ferenczet, sertéscsoport rendezésére Kornstein Hermannt, Papp Imrét, juhcsoport rendezésére Kovács Antalt, Töszler Györgyöt, tejgazdasági csoport rendezésére Jancsó Lajos, Pospisch Lajost, a méhészetre Bencsik Sándort, Turhy Gyulát, selyemészetre Rátkay Józsefet s egyuttal megkeresni határozta a selyemtenyésztési felügyelőséget ezen csoportban a résztvételére. Még több kisebb tárgy elintézése után a bizottság a kiállitás területére vonult, hol a kiállitás beosztása tárgyában értekezett, melylyel a gyülés befejezést nyert.

—

Értéktőzsde.

Budapest, május 17

Osztrák hitelrészvény — — —	678·—
Magyar hitelrészvény — —	796·—
Leszámitoló bank — — —	506·—
Rimamurányi — — — —	525·—
Osztrák-m. államvasuti részvény	670·—
Közuti vasut — — — —	594·—
Városi villamos vasut — —	327·50

—

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, május 17.

Buza okt. — — — — —	16·82
Rozs okt.-re — — — —	17·12
Tengeri április 1906 — —	14·—
Zab ápr.-ra — — — —	13·64
Repcze aug.-ra — — — —	—·—

—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 május 17-én.

Magyar aranyjáradék 4% — — —	114·40
Magyar koronajáradék 4% — — —	95·67
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% —	86·50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4% —	96·25
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	98.—
Magyar gyeremény sorsjegy-kölcsön —	2·14
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön —	158.—
Osztrák járadék papirban — — —	99·60
Osztrák járadék ezüstben — — —	100·90
Osztrák korona járadék — — —	117.75
Osztrák járadék aranyban — — —	170·50
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	99·70
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	16·80
Magyar hitelbank részvény — — —	788·75
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— 690·—
Osztrák magyar államvasuti részvény—	— 681·50

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbizás folytán 1906 évi junius hó 7-ik napján d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében a város részére szükséges mázoló munkálatok vállalatba adása czéljából nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalati idő 1908 évi deczember hó 31-ig terjedő 3 év.

Ajánlatot szóval vagy irásban zárt ajánlatok beadása utján lehet tenni s ajánlattevők tartoznak 300 koronát készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bánatpénzzül az árlejtés megkezdése előtt alulirott árverelő küldöttségi elnök kezeihez letenni, illetve azt beadandók s 1 kor. bélyeggel ellátandó zárt ajánlatukhoz csatolni.

A fent jelzett munkálatokra vonatkozó általános munka és külön feltételek valamint az egységárjegyzék, alulirott hivatalos helyiségében és a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zárt ajánlatok 1906 évi junius hó 7-ik napján d. e. 10 óráig nyujtandók be alulirott kezeihez s ajánlattevők a zárt ajánlatokban világosan kitenni kötelesek, hogy az árlejtési általános és külön feltételeket, továbbá az egységi árakat ismerik s azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják.

Szóbeli ajánlattevők ezen körülménynek elismeréséül az árlejtés megkezdése előtt az általános és külön feltételeket s egységi árakat aláirni kötelesek.

A tett ajánlatok az ajánlattevőket azonnal, ellenben Nagyvárad város közönségét csakis az árlejtés eredménye felett hozott határozatának jogerőre emelkedése után kötelezik.

Nagyvárad, 1906. május 15-én.

Komlóssy József,
jog- és gazdasági tanácsnok, mint az árverési küldöttség elnöke.

1650.

Kiadó

2 szoba, konyha és mellékhelyiségből álló lakás Nogáll-utcza 9 sz. házban.

Értekezlhetni a

Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság
irodájában.

Arverèsi hirdetmèny.

Alulirott közhirré teszem, hogy a város tulajdonát képező Laporta malom bérletére 1906. junius hó 7-ik napján d. e. 10 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árverést tartok: kikiáltási ár 2840 korona évi bér és a feltételekbe körvonalazott mellék szolgáltatások, a bérleti idő nevezett vizimalomra 6 és fél év.

A bánatpénz 710 korona,

Árverelni szóval vagy irásbeli zárt ajánlat utján lehet, árverelők tartoznak a meghatározott bánatpénzt az árverés alkalmával készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban az árverelő küldöttség elnökének kezéhez letenni, ileltve zárt ajánlatot tevők azt 1 koronás bélyeggel ellátott zártajánlatukhoz csatolni.

Zárt ajánlatok a fent kitett határidőig adhatók be alulirott kezéhez.

Árverelőket tett ajánlatuk azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Árverelők annak elismeréséül, hogy az árverési feltételeket ösmerik s azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják az árverés megkezdése előtt aláirni, illetve zárt-ajánlattevők ezen körülményt az ajánlatba világosan kitenni kötelesek. Az árverési feltételek alulirott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1906. május hó 15-én.

Komlóssy József,
mint az árverési küldöttség elnöke.

HIRDETÉSEK

jutányos árban
felvétetnek a
„TISZÁNTÚL“
kiadóhivatalában.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. közönséget, hogy **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3·4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), szines fényképész-lámpák és mindenfajtu izzólámpa különlegességek ugyancsak karteli áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1·5 watt fogyasztással.

Csillárok, ivlámpák és **villamosmotorok** eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű jótállást vállal

villamosvilágitási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szenpálczák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Felhivás!

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága közzéteszi, hogy részvényeseink f. évi május hó 9-én megtartott közgyülésen hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 400.000 koronával

1.000.000

koronára felemeli a következő módozatok mellett:

1. Kibocsájtunk 2000 darab uj részvényt 200 korona névértékkel.

2. Minden uj részvényért a részvénytőkére 200 korona, s a tartaléktőke javára 70 korona összesen 270 korona fizetendő, azonfelül ez összegnek 1906. január 1-től, a befizetés napjáig járó 6 %-os kamata és a részvény kiállitása és bélyege fejében 2 korona 64 fillér.

3. A részvényesek az uj részvényre elővételi-joggal birnak és pedig aképen, hogy 3 darab régi részvény után 2 uj részvény jegyezhető.

4. Az uj részvények a régiekkel mindenben egyenlők, s már az 1906. év üzleti jövedelmében részesednek.

5. A részvények elővételi jogukat részvényeik bemutatásával a társaság helyiségében a hivatalos órák alatt 1906. évi május 31-ig bezárólag gyakorolhatják, mig a részvényjegyzés zárhatárideje 1906. junius 15 napja.

6. A részvényesek értékében a jegyzéskor 70 korona fizetendő, a hátralékos 200 korona és a járulékok legkésőbb 1906. julius hó 31.

Nagyváradon, 1906. május hó 9-én.

Az igazgatóság.

A 4 %-os magyar koronajáradék

1906 junius hó 1-én esedékes

szelvényeit

már május hó 20-ától

költségmentesen beváltjuk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR-,

ÉS TERMÉNYHITELBANK

NAGYVÁRAD, TELEKY-U. 3.

Telefonszám: 46.

Ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán

A polgári jótékony czélokra szánt

XXXVII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban **egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.137 nyereményt** tartalmaz **készpénzben 512.200 korona** összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéséért a cs. kir. lottójövedék kezeskedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1906. évi junius hó 21-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamtsstrasse 7. sz. a. továbbá a lottógyüjtődékben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirda és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert felhivás folytán f. évi junius hó 7-ik napján d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében a Szigligeti szinház vészterraszairól levezető vaslépcsők előállitási munkálatainak vállalatba adása czéljából árlejtést fogok tartani.

Az összes munkálatok, melyek csak egy fővállalatnak adatnak ki, 6458 korona 58 fillérre vannak előirányozva.

A bánatpénz 650 korona.

Ajánlatot szóval vagy irásban lehet tenni s a zárt ajánlatok, melyekhez egyszersmind a kivánt bánatpénz is készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban vagy a városi pénztár által kiállitott nyugtában csatolandó, alulirott kezeihez 1906 junius hó 7-ik napjának délelőtt 10 órájáig lehet beadni, mikor azok felbontatni s elbiráltatni fognak.

Azon körülményt, hogy ajánlattevő a feltételeket terveket egységárjegyzéket, jelen hirdetményt, mely okmányok a városi mérnöki hivatal hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők ismeri, magára nézve kötelezőknek elfogadja a zárt ajánlatba világosan kifejezni köteles.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csak is az árlejtés eredményét jóváhagyó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad 1906 május hó 15-én,

Komlóssy József,
jog- és gazd. tanácsnok, mint az árveresi küldöttség elnöke.

1661.

Moskovits Farkas és Tàrsa

„Első nagyvàradi czipő ès csizmagyár“

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállitói

370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. **Tanoncz internátus** 24 benlakó, 18 bejáró tanoncz

Készitünk kizárólag **kézimunkàval a legfinomabb** s legtartósabb kivitelben

férfi, női, és gyermek- **czipőket, csizmákat** **franczia angol és amerikai** szabás szerint s ezeket:

eredeti gyári szabott árakon

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számu saját házunkban (volt rendőrségi épület) **kicsinybeni eladàsi üzletünkben árusitjuk.**

Különleges lábbeliek. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és postatisztek. Csendőrök és pénzügyőrök részére.

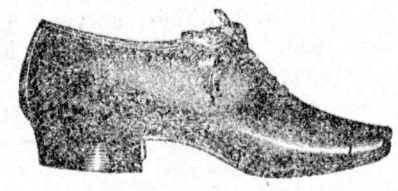

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.